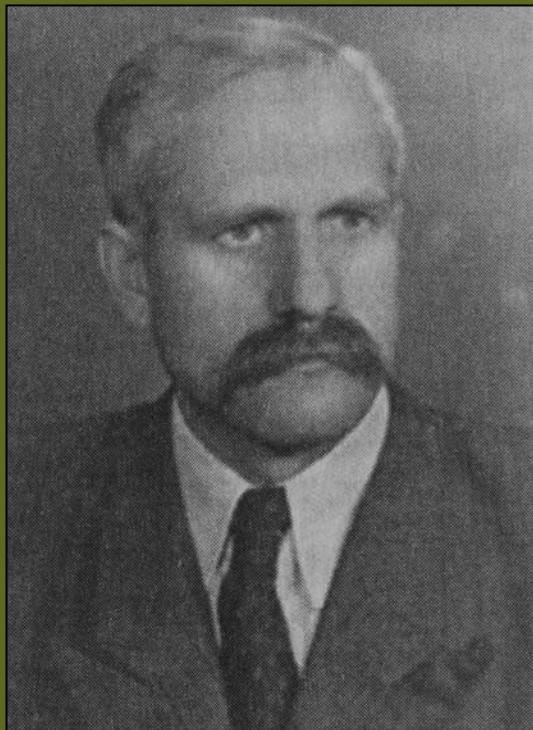


MAZOWSZE I PODLASIE W OGNIU 1944–1956

Paweł Nowakowski

„Kryjak”, „Leśnik”, „Łysy”, „Tata”, „Wąs”





Kpt. **Paweł Nowakowski** „Kryjak”, „Leśnik”, „Łysy”, „Tata”, „Wąs”, ur. 17 VI 1900 we wsi Dłutowo (pow. Mława), w rodzinie chłopskiej. W 1917 wstąpił do POW, brał udział w rozbrajaniu Niemców w 1918. W latach 1919–1920 jako ochotnik walczył w szeregach 1. pac w wojnie z Rosją bolszewicką. W 1929 r. ukończył Wydział Rolniczo-Leśny Uniwersytetu Poznańskiego, a wkrótce potem Szkołę Podchorążych Rezerwy. W latach 1934–1939 pracował jako wójt gm. Zieluń (pow. Mława). W 1939 nie został zmobilizowany do WP. Od 1940 należał do ZWZ, współpracował ze Stanisławem Kazimierzakiem „Wilgą”, komendantem Obwodu Sierpc. Zagrożony aresztowaniem wyjechał do Warszawy, gdzie powierzono mu stanowisko komendanta Obwodu Działdowo AK i Powiatowego Delegata Rządu. Powrócił na Mazowsze i do końca wojny kierował działalnością konspiracyjną na powierzonym sobie terenie. Jesienią 1945 objął dowództwo nad poakowskimi oddziałami o charakterze samoobronnym oraz pozostałościami sieci konspiracyjnej AK w pow. Brodnica, Działdowo, Lubawa, Nowe Miasto, Rypin, Ciechanów, Sierpc i Mława. Zorganizowane przez niego struktury konspiracyjne tworzyły Batalion ROAK o krypt. „Znicz”. Podlegała mu kompania partyzancka Stanisława Balli „Sokoła Leśnego” oraz kilkanaście mniejszych jednostek partyzanckich. Według niepełnych danych pododdziały Batalionu „Znicz” przeprowadziły łącznie 220 akcji zbrojnych, wymierzonych głównie w komunistyczny aparat bezpieczeństwa i administracyjny (m.in. rozbiły 7 placówek UB i 37 posterunków MO). W związku z tzw. amnestią ogłoszoną przez komunistów, 24 II 1947 wydał rozkaz informujący o zakończeniu działalności „Znicza”. Ujawnił się 10 III 1947 w PUBP w Mławie. Wraz z nim walkę zakończyła większość podległych mu sił partyzanckich Batalionu „Znicz”. Osiedlił się w Szczytnie, gdzie pracował w spółdzielczości mleczarskiej, a także jako nauczyciel w miejscowym gimnazjum i liceum. Z materiałów „bezpieki” wiadomo, że „nie ukrywał swego antykomunistycznego i antypaństwowego [patriotycznego – przyp. aut.] stanowiska”. Zmarł 27 VIII 1991 i został pochowany na cmentarzu w Szczytnie. Odznaczony m.in. Krzyżem Niepodległości i Krzyżem Oficerskim Polonia Restituta.

